

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/217838,Konferencja-MALE-ofiary-Dzieci-czasu-wojny-Warszawa-6-maja-2025.html>
27.02.2026, 23:10

Konferencja „MAŁE ofiary. Dzieci czasu wojny” - Warszawa, 6 maja 2025

Interdyscyplinarna konferencja naukowo-edukacyjna „MAŁE ofiary. Dzieci czasu wojny” organizowana przez Biuro Edukacji Narodowej IPN, poświęcona losom dzieci podczas II wojny światowej i długofalowym skutkom, jakie niosły ze sobą ich traumatyczne doświadczenia, odbyła się 6 maja 2025 r. w Centralnym Przystanku Historia im. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego w Warszawie.

06.05.2025

- Przez wiele lat niewiele mówiło się o tragedii polskich dzieci. Mówią o niej obrazy, które same wykonały. Samoloty, karabiny, mordowanie ludzi, niszczenie symboli narodowych i religijnych. Takie były wspomnienia polskich dzieci rok po zakończeniu II wojny światowej

- podkreślił zastępca prezesa Instytutu Pamięi Narodowej dr Mateusz Szpytma, otwierając konferencję.

Celem wydarzenia było ukazanie, że dzieci - choć często pomijane w głównych narracjach historycznych - również były ofiarami wojny, a ich doświadczenia pozostawiły ślad nie tylko w ich życiu, ale i w kolejnych pokoleniach.

Konferencji towarzyszyła interaktywna wystawa multimedialna prezentująca prace dzieci nadesłane w 1946 roku na ogólnopolski konkurs „Wojna i okupacja w oczach dziecka”, ogłoszony przez Ministerstwo Oświaty. Obrazy te są wstrząsającym zapisem traumatycznych doświadczeń - bombardowań, ucieczek, utraty bliskich, głodu, życia w ukryciu.

Zbiór znajduje się w zasobie Archiwum Akt Nowych. W kwietniu 2025 roku został wpisany na Międzynarodową Listę Programu UNESCO „Pamięć świata”. Inicjatorką i koordynatorką działań związanych z wpisaniem rysunków na listę UNESCO była dr Dorota Sadowska, pracownik naukowy Uniwersytetu Warszawskiego. Wystawę można oglądać do 16 maja 2025 r.

W programie wydarzenia znajdowały się zarówno wystąpienia ekspertów - historyków, psychologów i pedagogów - jak i poruszające głosy świadków historii oraz ich dzieci.

Obejrzyj reportaż z konferencji:

Obejrzyj zapis dyskusji:

Program konferencji

- godz. 11.30 - 12.00 - otwarcie konferencji, wernisaż interaktywnej wystawy multimedialnej

- Panel 1., godz. 12:00 – 13:15 – HISTORIA. *Zabijane. Okaleczane. Osieracane. Utracone dzieciństwo strachu. Los polskich dzieci w trakcie II wojny światowej.*

Prelegenci:

- dr Adam Pleskaczyński – dyrektor Biura Edukacji Narodowej IPN .
- dr Krzysztof Latocha (IPN) oraz dr Justyna Karkus (IPN) zajmujący się poszukiwaniem i ekshumacją szczątków ciał dzieci z okresu II wojny światowej.
- Artur Ossowski – IPN, naczelnik Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej w Łodzi, autor książki *Dzieci z zielonego autobusu. Z zeznań o niemieckim obozie dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi (1942–1945).*
- godz. 13.15 – 13.45 – przerwa
- Panel 2., godz. 13.45 – 15.30 – *Mali dorośli? Dzieci wojny po wojnie. Relacje Świadków Historii.*

Moderator: Monika Odrobińska, dziennikarka i reportażystka, autorka książek m.in. *Dzieci wojny Mali Polacy, którzy ocaleli* oraz *Dzieci wygnane. Tułacze losy małych Polaków w czasie II wojny światowej.*

Rozmowa z osobami, które jako dzieci doświadczyły wojny. Celem było pokazanie, jak wojna odebrała im dzieciństwo, ale również – jak starali się funkcjonować w nowej, powojennej rzeczywistości

- godz. 15.30 – 15.45 – przerwa
- Panel 3., godz. 15.45 – 16.45 – *Jakimi rodzicami byli Ci, którzy nie mieli dzieciństwa? Relacje drugiego pokolenia, dzieci „dzieci wojny”.*

Moderator: Monika Odrobińska

Wypowiedzi osób wychowanych przez pokolenie wojennych dzieci – jak trauma przenosiła się między pokoleniami? Jak wpływała na relacje rodzinne, emocjonalność, wychowanie?

- godz. 16.45 – 17.00 – przerwa
- Panel 4., godz. 17.00 – 20.00 – *Analiza interdyscyplinarna. „To wciąż we mnie żyje”. Pamięć, emocje, trauma. MAŁE ofiary po wojnie.*

Prowadzenie: Jan Pospieszalski

Prelegenci:

- dr hab. Tomasz Ochowski – doktor psychologii, doktor habilitowany zarządzania, trener umiejętności społecznych. Prowadzi badania „na pograniczu” wyznaczanym przez trzy dziedziny: historię, psychologię i zarządzanie;
- dr hab. Edyta Januszevska – pedagog w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej. Od ponad 20 lat zajmuje się tematyką dotyczącą dzieci wojny. Prowadzi badania naukowe ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących dzieci-wojny, dzieci-żołnierzy i dzieci-uchodźców. W 2013 r. w Winnipeg zrealizowała projekt badawczy dotyczący polskich wychodźców, którzy po II wojnie światowej znaleźli się w Kanadzie;
- dr Małgorzata Wosińska – antropolog i psychotraumatolog, która od ponad 15 lat zajmuje się konfliktami zbrojnymi. Wykładowczyni na Wydziale Nauk Politycznych i

Studiów Międzynarodowych UW oraz NOHA (Master in Humanitarian Action na Uniwersytecie Warszawskim). Prowadzi interdyscyplinarne badania nad zjawiskiem traumy. Zajmuje się m.in. etyką zbierania świadectw, a mówiąc szerzej – etyką badań etnograficznych.

Podczas Konferencji zaprezentowane zostały fragmenty notacji ze Świadcami Historii będące w zasobie Archiwum Historii Mówionej IPN oraz publikowane na portalu Opowiedziane.edu.pl

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Centrala

II wojna światowa

Konferencja naukowa

Powiązane wiadomości

Wystawa „Małe ofiary. Dzieci czasu wojny” – Centralny Przystanek Historia, 5-16 maja 2025

Konferencja „MAŁE ofiary. Dzieci czasu wojny” – reportaż